

Onderzoek Topinkomens in de (semi-)publieke sector 2004

Niveau en ontwikkeling van de lonen van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector 2002 – 2003

*Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Arbeidszaken Openbare Sector
Januari 2005*

Samenvatting

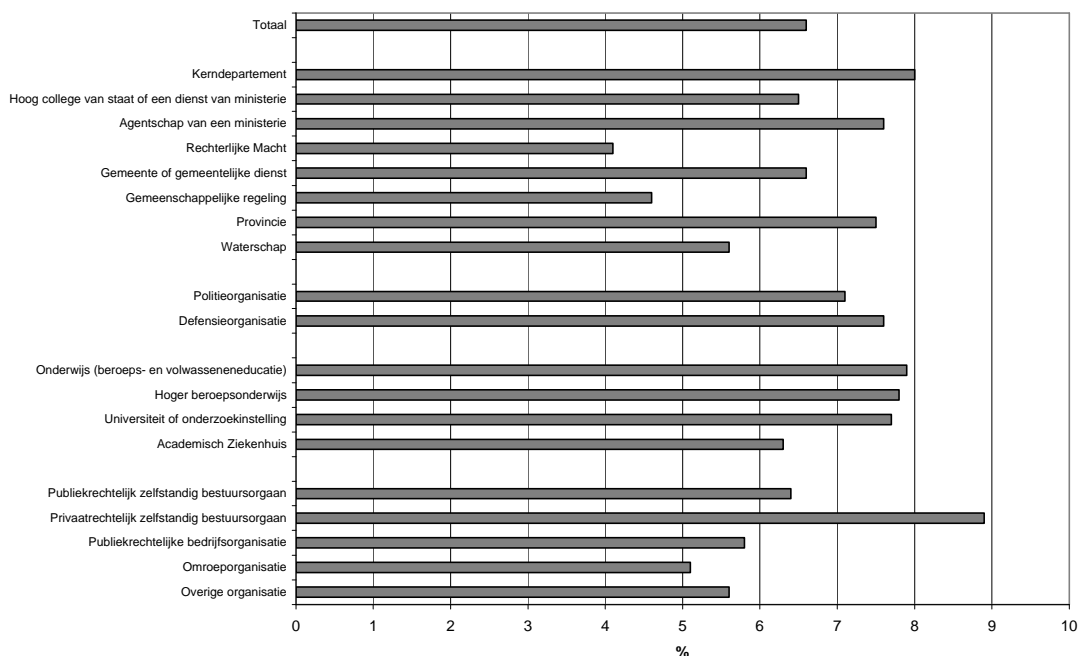
Eind juni 2004 zijn 1.273 instellingen in de (semi-)publieke sector benaderd met het verzoek gedetailleerde cijfers te verstrekken over de lonen van hun topfunctionarissen. Hiervan heeft 54% gerespondeerd (692 instellingen). De uitkomsten in deze rapportage zijn op de gegevens van deze instellingen gebaseerd. In tegenstelling tot vorig onderzoek zijn instellingen in de zorgsector dit keer buiten beschouwing gebleven, omdat het ministerie van VWS deze instellingen heeft onderzocht.

In 2003 zijn 3.576 topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector waargenomen met een jaarloon van ten minste € 60.000. Hiervan ontving 7% een jaarloon van € 130.000 of meer (248 topfunctionarissen). Dit aandeel varieert sterk binnen de (semi-)publieke sector. Het liep uiteen van 100% bij de academische ziekenhuizen (26 functionarissen) tot 0% bij defensie (0 functionarissen). Ook bij universiteiten/onderzoekinstellingen ontving een groot deel van de waargenomen topfunctionarissen een jaarloon van € 130.000 of meer (43% oftewel 36 functionarissen).

Gemiddeld nam het jaarloon van een topfunctionaris in de (semi-)publieke sector met 6,6% toe van 2002 op 2003. Dit percentage varieerde van 4,1% bij de rechterlijke macht tot 8,9% bij privaatrechtelijk zelfstandige bestuursorganen. Andere delen van de (semi-)publieke sector met een relatief hoge loonontwikkeling waren de kerndepartementen (8,0%), de beroeps- en volwasseneneducatie (7,9%) en het hoger beroepsonderwijs (7,8%). Van een relatief gematigde ontwikkeling was, behalve bij de rechterlijke macht, sprake bij de gemeenschappelijke regelingen (4,6%) en de omroeporganisaties (5,1%).

Grafiek S.1

Gemiddelde loonontwikkeling van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar sector, 2002-2003



Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

De loonontwikkeling in de (semi-)publieke sector is duidelijk lager dan een jaar ervoor (hoewel in het huidige onderzoek de meeste zorginstellingen niet zijn opgenomen). Tussen 2001 en 2002 lag de gemiddelde loonontwikkeling van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector op 11,9%, tussen 2002 en 2003 dus op 6,6%. Deze ontwikkeling is nog net iets hoger dan die van drie jaar eerder. Van 1999 op 2000 namen de lonen van topfunctionarissen met gemiddeld 5,3% toe.

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding

2. Onderzoeksverantwoording

3. Loonniveau topfunctionarissen

4. Loonontwikkeling topfunctionarissen

Gehanteerde begrippen

Bijlagen: gedetailleerde tabellen

1. Inleiding

In de Ministerraad van 15 maart 2002 is besloten om periodiek het onderzoek Topinkomens in de (semi-)publieke sector uit te laten voeren door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), in samenwerking met de andere departementen. Het voorliggende onderzoeksrapport heeft betrekking op de jaren 2002 en 2003. Zoals blijkt uit de brief van de minister van BZK¹ zal dit onderzoek jaarlijks herhaald worden en omstreeks Prinsjesdag aan de Kamer worden aangeboden.

Het onderzoek geeft inzicht in de loonontwikkeling van de topfunctionarissen en in hun loonniveaus. De doelstelling van het onderzoek is het verzamelen en presenteren van loongegevens. Dit ten behoeve van de discussie, de politieke besluitvorming en de beleidsontwikkeling rond de openbaarmaking van de topinkomens in de (semi-)publieke sector en de maatregelen om ongewenste loonontwikkelingen tegen te gaan.

In 2005 zal waarschijnlijk voor de laatste keer het onderzoek in de huidige vorm worden uitgevoerd. Vanaf 2006 is het de bedoeling dat in het jaarverslag de lonen van topfunctionarissen op grond van een wettelijke bepaling openbaar worden gemaakt op individueel niveau, voorzover deze lonen uitstijgen boven dat van een minister. De gegevens uit de jaarverslagen zullen de bron vormen voor de nieuwe topinkomens rapportage aan de Tweede Kamer. De belangrijkste voordelen hiervan boven het doen van onderzoek op vrijwillige basis zijn de gegarandeerde volledigheid en juistheid van de gegevens én de mogelijkheid van publicatie op individueel niveau.

2. Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met het onderzoeksbureau Research voor Beleid en betreft een vrijwillige schriftelijke enquête. Eind juni 2004 zijn 1.273 vragenlijsten verstuurd naar instellingen in de (semi-)publieke sector. Hiervan hebben 692 instellingen gegevens verstrekt (54%²). Het databestand waarop de onderzoeksresultaten zijn gebaseerd, bevat de loongegevens van 4.724 topfunctionarissen die binnen de organisaties zitting hebben in het hoogste leidinggevend orgaan welke belast is met de dagelijkse leiding. Overeenkomstig voorgaande onderzoeken naar topinkomens in de (semi-)publieke sector³, worden alleen functionarissen in de analyse meegenomen die jaarlijks een loon ontvingen van minimaal € 60.000. Dit betekent dat de tabellen over het loon in 2003 gebaseerd zijn op de gegevens van 3.576 topfunctionarissen.

Als gevolg van natuurlijk verloop komt het regelmatig voor dat topfunctionarissen door het jaar heen van functie wisselen. Daardoor kan het loon (vast deel en variabele beloning), die over een jaar wordt toegekend, betrekking hebben op een geheel jaar of een gedeelte

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29400 VII, nr. 29.

² Bij de interpretatie van de resultaten is dit responspercentage van belang. Hoewel dit percentage hoog mag worden genoemd, is uiteraard onbekend hoe hoog de lonen van topfunctionarissen zijn bij de instellingen die niet hebben gerespondeerd. In hoeverre de waargenomen loongegevens een representatief beeld geven van alle topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector, is niet zonder meer aan te geven.

³ DGMP/AO, Topinkomens in de (semi-)publieke sector, AB2002/U62745, 13 maart 2002, en BZK/DAOS, Niveau en ontwikkeling van de inkomens van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector 2001-2002, juni 2004, Den Haag.

daarvan. Bij het verwerken van de beloningsgegevens van topfunctionarissen die betrekking hebben op een deel van een jaar wordt rekening gehouden met het tussentijds in of uit diensttreden. Daarnaast vormen deeltijdverbanden een factor om rekening mee te houden. Vanwege dergelijke ongelijkheden in arbeidsduur wordt een gestandaardiseerd jaarloon berekend. Dit berekende jaarloon is vergelijkbaar tussen de verschillende overheidssectoren en vergelijkbaar tussen 2002 en 2003. Benadrukt wordt dat de hier gepresenteerde lonen de jaarlonen voor een topfunctie met een gestandaardiseerde arbeidstijd zijn. De lonen komen daarom niet noodzakelijk overeen met de geldbedragen die de topfunctionarissen daadwerkelijk hebben ontvangen.

Om de ontwikkeling van de lonen van topfunctionarissen in kaart te kunnen brengen is het noodzakelijk om, van een functie, over de salarisgegevens van twee opeenvolgende jaren te beschikken. De onderzochte jaren betreffen 2002 en 2003. Uiteraard is het alleen mogelijk om een loonontwikkeling te berekenen indien beide jaren zijn ingevuld. Dit is niet altijd het geval, bijvoorbeeld omdat een instelling pas kort bestaat of de topfunctie langere tijd vacant is geweest. Hierdoor is het aantal topfuncties waarop de ontwikkeling is gebaseerd kleiner (3.135) dan het aantal topfunctionarissen waarvoor het loon in 2003 bekend is (3.576).

De onderzochte organisaties zijn onderverdeeld in vier taakvelden: Openbaar Bestuur, Veiligheid, Onderwijs en Overige sectoren en onbekend. In tabel 1 is een overzicht gegeven van het aantal topfunctionarissen (waarvoor het loon in 2003 bekend is en minimaal € 60.000 bedraagt) naar taakveld en sector. In het huidige onderzoek zijn instellingen in de zorgsector met uitzondering van de academische ziekenhuizen buiten beschouwing gebleven⁴. Deze ziekenhuizen zijn in tegenstelling tot vorig onderzoek gerekend tot het taakveld Onderwijs. Driekwart van de topfunctionarissen was werkzaam in het Openbaar Bestuur (76%). Van de 3.576 functionarissen waren dat er 2.730. Het grote aantal topfunctionarissen bij gemeenten en gemeentelijke diensten was hiervoor verantwoordelijk (2.112 ofwel 59%). Dit betekent dat het algemene beeld van een topfunctionaris in de (semi-)publieke sector sterk bepaald wordt door de topfunctionarissen in deze sector.

Voor een juiste interpretatie van de resultaten is het van belang rekening te houden met de volgende nuanceringsen:

- non-respons:
De gegevens in dit onderzoek zijn gebaseerd op een vrijwillige enquête, waaraan 54% van de aangeschreven instellingen heeft meegewerkt. Hoewel dit percentage hoog mag worden genoemd, is uiteraard onbekend hoe hoog de lonen van topfunctionarissen zijn bij de instellingen die niet hebben gerepsondeerd. In hoeverre de waargenomen loongegevens een representatief beeld geven van alle topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector, is niet zonder meer aan te geven.
- afbakening topfunctionaris:
Wie wel en wie niet als topfunctionaris is geteld, is bepaald door de respondent (zelfselectie). Hierdoor kunnen personen als topfunctionaris zijn geteld, terwijl deze eigenlijk niet een dergelijke functie uitoefenen. Andersom kan natuurlijk in ieder geval: de gegevens van een topfunctionaris zijn niet verstrekt.
- periode 2002 – 2003:
Vanzelfsprekend is de onderzochte periode van belang. Immers vanaf 2001 is de

⁴ Het ministerie van VWS voert gelijktijdig onderzoek uit naar de lonen van topfunctionarissen bij zorginstellingen.

arbeidsmarkt, onder invloed van de economische conjunctuur, geleidelijk ruimer geworden. Bij de interpretatie van de loonontwikkeling speelt de situatie op de arbeidsmarkt een belangrijke rol.

- loonbegrip:

In dit onderzoek zijn behalve het bruto functieloon ook de vaste en variabele bijzondere beloningen tot het loon gerekend. Omdat vooral de variabele bijzondere beloningen per jaar in omvang kunnen verschillen, is dit van belang voor een juiste interpretatie van de loonontwikkeling.

- eliminatie uitbijters:

Tijdens dit onderzoek is gebleken dat respondenten soms moeite hebben de gevraagde gegevens te verstrekken. Dit leidt in sommige gevallen tot zeer onaannemelijke resultaten, die het beeld van de gemiddelde loonontwikkeling in een sector onevenredig sterk zouden beïnvloeden. Daarom zijn in dit onderzoek, overeenkomstig goed gebruik bij dit soort onderzoek, de 1% negatieve uitbijters en 1% positieve uitbijters (extreme waarden) buiten beschouwing gebleven.

Tabel 1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar taakveld en sector^{a)}, 2003

	Totaal	
	Abs.	Rel.
Totaal	3.576	100%
Openbaar Bestuur	2.730	76%
Kerndepartement	118	3%
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	80	2%
Agentschap van een ministerie	80	2%
Rechterlijke Macht	9	0%
Gemeente of gemeentelijke dienst	2.112	59%
Gemeenschappelijke regeling	30	1%
Provincie	96	3%
Waterschap	205	6%
Veiligheid	127	4%
Politieorganisatie	97	3%
Defensieorganisatie	30	1%
Onderwijs	323	9%
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	138	4%
Hoger beroeps onderwijs	76	2%
Universiteit of onderzoekinstelling	83	2%
Academisch Ziekenhuis	26	1%
Overige sectoren en onbekend	396	11%
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	135	4%
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	26	1%
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{a)}	37	1%
Omroeporganisatie	54	2%
Overige organisatie	144	4%

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Topfunctionarissen waarvoor het loon in 2003 bekend is en met een loon van minimaal €60.000.

b) Geen publiekrechtelijke ZBO.

3. Loonniveau topfunctionarissen

Om het loonniveau van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector te kunnen beoordelen speelt de definitie ervan een belangrijke rol. Tot het loon is gerekend het bruto functieloon met daarbij opgeteld de vaste en variabele bijzondere beloningen⁵. Omwille van de vergelijkbaarheid van de functionarissen zijn de belaste onkostenvergoedingen buiten beschouwing gebleven. Uitgaande van dit loonbegrip lag het gemiddelde loon van een minister op ongeveer € 130.000 in 2003. De lonen van topfunctionarissen zijn hiertegen afgezet (tabel 2).

Van de 3.576 waargenomen topfunctionarissen ontving het leeuwendeel een loon tot € 100.000. Dit betrof 2.792 functionarissen. Nog eens 536 functionarissen verdienden een loon tussen de € 100.000 en € 130.000 en, tot slot, ontvingen 248 functionarissen een loon van meer dan € 130.000 per jaar. Van de waargenomen functionarissen ontving dus 7% een loon gelijk of meer dan dat van een minister (€ 130.000).

Tabel 2

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en taakveld, 2003

	Totaal	Loon per jaar ^{a)} in euro's		
		60.000 - 100.000	100.000 - 130.000	Meer dan 130.000
Totaal	3.576	2.792	536	248
Openbaar Bestuur	2.730	2.335	334	61
Veiligheid	127	79	43	5
Onderwijs	323	144	79	100
Overige sectoren en onbekend	396	234	80	82
Totaal	100%	78%	15%	7%
Openbaar Bestuur	100%	86%	12%	2%
Veiligheid	100%	62%	34%	4%
Onderwijs	100%	45%	24%	31%
Overige sectoren en onbekend	100%	59%	20%	21%

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

Uit tabel 3 blijkt dat het aantal topfunctionarissen met een jaarloon van € 130.000 of meer het grootst was bij de universiteiten/onderzoekinstellingen (36 functionarissen). Maar ook bij de kerndepartementen (28 functionarissen), de publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen (27 functionarissen) en de academische ziekenhuizen (26 functionarissen) kwam een tamelijk groot aantal functionarissen met een loon boven dat van een minister voor.

⁵ Zie paragraaf Gehanteerde begrippen.

Het relatieve aandeel topfunctionarissen met een jaarloon van € 130.000 of meer verschilt sterk tussen de verschillende overheidssectoren. Dit aandeel liep uiteen van 100% bij de academische ziekenhuizen tot 0% bij defensie. Andere delen van de (semi-)publieke sector met een relatief hoog aandeel zijn de universiteiten/onderzoekinstellingen (43%), de omroeporganisaties (35%) en het hoger beroepsonderwijs (32%); andere delen met een relatief laag aandeel zijn de gemeenten/gemeentelijke diensten (1%) en de waterschappen (1%). Met name het lage aandeel bij de gemeenten/gemeentelijke diensten telt vanwege het grote aantal functionarissen in deze sector zwaar mee in het gemiddelde van de (semi-)publieke sector (7%).

Tabel 3
Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en sector, 2003

	Totaal	Loon per jaar ^{a)} in euro's		
		Meer dan 130.000		Gemiddeld
Totaal	3.576	248	7%	89.012
Openbaar Bestuur	2.730	61	2%	82.560
Kerndepartement	118	28	24%	120.101
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	80	4	5%	98.173
Agentschap van een ministerie	80	6	8%	103.016
Rechterlijke macht	9	1	11%	107.107
Gemeente of gemeentelijke dienst	2.112	17	1%	77.181
Gemeenschappelijke regeling	30	1	3%	88.710
Provincie	96	2	2%	98.533
Waterschap	205	2	1%	92.838
Veiligheid	127	5	4%	96.104
Politieorganisatie	97	5	5%	93.957
Defensieorganisatie	30	0	0%	103.045
Onderwijs	323	100	31%	117.005
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	138	14	10%	102.686
Hoger beroepsonderwijs	76	24	32%	110.043
Universiteit of onderzoekinstelling	83	36	43%	121.944
Academisch Ziekenhuis	26	26	100%	197.586
Overige sectoren en onbekend	396	82	21%	108.387
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	135	27	20%	104.100
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	26	7	27%	120.043
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	37	5	14%	106.895
Omroeporganisatie	54	19	35%	114.712
Overige organisatie	144	24	17%	108.312

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

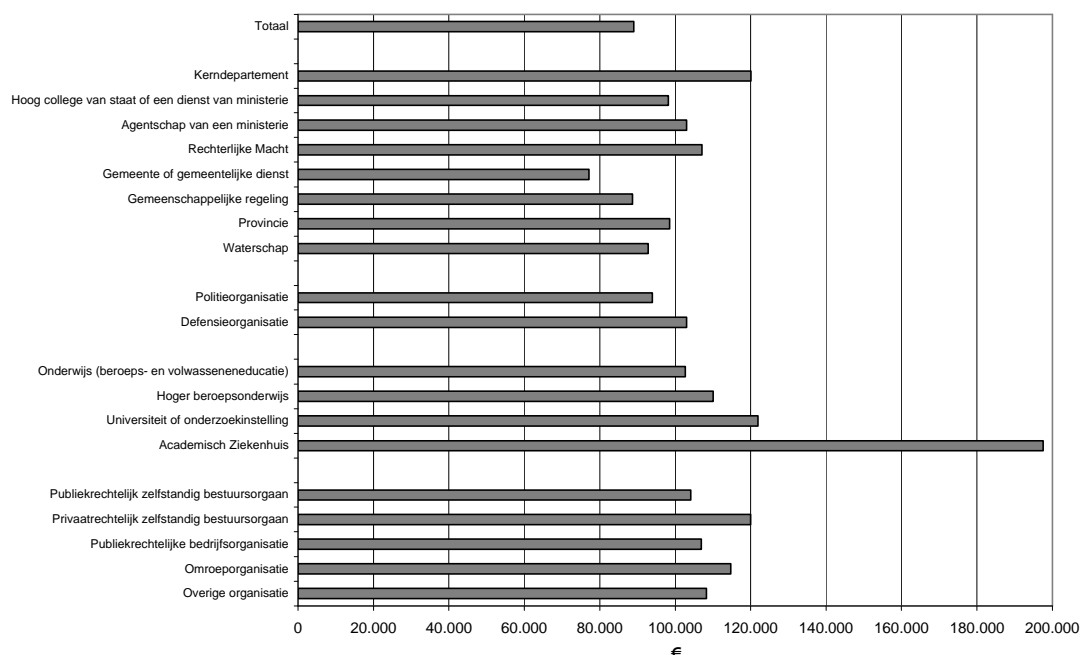
^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

Min of meer eenzelfde beeld komt naar voren wanneer naar het gemiddelde jaarloon van een topfunctionaris wordt gekeken (zie ook grafiek 1). Absolute koploper waren de academische

ziekenhuizen (€ 197.600). Op afstand volgden de universiteiten/onderzoekinstellingen (€ 121.900), de kerndepartementen (€ 120.100) en de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen (€ 120.000). Hekkenluiters waren de gemeenten/gemeentelijke diensten (€ 77.200), vooraf gegaan door de gemeenschappelijke regelingen (€ 88.700). Opnieuw tellen de gemeenten/gemeentelijke diensten zwaar mee in het gemiddelde van de (semi-)publieke sector. Dit blijkt ook uit het feit dat alleen deze sector en de gemeenschappelijke regelingen onder het gemiddelde liggen.

Grafiek 1

Gemiddeld jaarloon^{a)} van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar sector, 2003



Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

Het aandeel functionarissen met een loon van € 130.000 of meer varieert ook naar omvang van de organisatie (uitgedrukt in aantal werknemers). Uit tabel 4 blijkt dat naarmate de organisatieomvang toeneemt dit aandeel ook toeneemt. Enige uitzondering vormen de organisaties met minder dan 100 werknemers waarbij het aandeel € 130.000 of meer juist hoger is dan in de volgende omvangcategorie. Hetzelfde geldt voor het gemiddelde loon van topfunctionarissen. Behalve bij de kleinste organisaties neemt het gemiddelde loon toe met de organisatieomvang. Hiermee wordt het algemene beeld bevestigd dat naarmate het aantal medewerkers van de organisatie stijgt het loon van de top toeneemt.

Tabel 4

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonsklasse en organisatieomvang, 2003

	Totaal	Loon per jaar ^{a)} in euro's		
		Meer dan 130.000		Gemiddeld
Totaal	3.576	248	7%	89.012
Minder dan 100 werknemers	481	22	5%	81.461
100 - 250 werknemers	1.141	34	3%	76.945
250 - 700 werknemers	933	35	4%	87.190
700 - 2.000 werknemers	644	54	8%	99.282
2.000 - 7.000 werknemers	266	78	29%	122.548
Meer dan 7.000 werknemers	69	25	36%	135.090
Onbekend	42	0	0%	

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

4. Loonontwikkeling topfunctionarissen

Voor het grootste deel van de topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector steeg het bruto jaarloon tussen de 0 en 10% van 2002 op 2003. Van de 3.135⁶ topfunctionarissen betrof dit 2.316 personen (zie tabel 5), oftewel 74%. Voor een klein deel van functionarissen was sprake van een daling van het jaarloon (5%). Het overige deel van de functionarissen zag het loon met meer dan 10% toenemen (21%). Hierbij is van belang dat de variabele bijzondere beloningen, welke onderdeel uitmaken van het loon, van jaar op jaar sterk in omvang kunnen verschillen en in beginsel gerelateerd zijn aan het behalen van een prestatie.

⁶ Van de 3.576 topfuncties waarvoor het jaarloon van 2003 bekend is en meer dan € 60.000 bedraagt, zijn er 3.135 waarvoor ook het jaarloon van 2002 bekend is. Daar gegevens van beide jaren noodzakelijk zijn, is de loonontwikkeling gebaseerd op de gegevens van 3.135 respondenten.

Tabel 5

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en taakveld, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling ^{a)}		
		< 0%	0 - 10%	> 10%
Totaal	3.135	170	2.316	649
Openbaar Bestuur	2.388	125	1.774	489
Veiligheid	110	4	80	26
Onderwijs	286	16	194	76
Overige sectoren en onbekend	351	25	268	58
Totaal	100%	5%	74%	21%
Openbaar Bestuur	100%	5%	74%	20%
Veiligheid	100%	4%	73%	24%
Onderwijs	100%	6%	68%	27%
Overige sectoren en onbekend	100%	7%	76%	17%

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

Gemiddeld nam het jaarloon van een topfunctionaris in de (semi-)publieke sector met 6,6% toe van 2002 op 2003. Dit percentage varieerde van 4,1% bij de rechterlijke macht tot 8,9% bij privaatrechterlijk zelfstandige bestuursorganen (zie tabel 6). Andere delen van de (semi-)publieke sector met een relatief hoge loonontwikkeling waren de kerndepartementen (8,0%), de beroeps- en volwasseneneducatie (7,9%) en het hoger beroepsonderwijs (7,8%). Van een relatief gematigde ontwikkeling was, behalve bij de rechterlijke macht, sprake bij de gemeenschappelijke regelingen (4,6%) en de omroeporganisaties (5,1%).

Bij vergelijking van de loonontwikkeling van 2002 op 2003 met het loonniveau in 2003 (zie tabel 3) valt op dat de relatief hoge ontwikkeling bij de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen (8,9%) en de kerndepartementen (8,0%) samengaat met een hoog gemiddeld loonniveau (€ 120.000 respectievelijk € 120.100). Evenzo is opvallend dat de relatief lage ontwikkeling bij de gemeenschappelijke regelingen (4,6%) gepaard gaat met een bescheiden gemiddeld loonniveau (€ 88.700).

Tabel 6

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en sector, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling ^{a)}		Gemiddeld
		> 10%		
Totaal	3.135	649	21%	6,6
Openbaar Bestuur	2.388	489	20%	6,6
Kerndepartement	92	32	35%	8,0
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	69	17	25%	6,5
Agentschap van een ministerie	58	16	28%	7,6
Rechterlijke Macht	9	0	0%	4,1
Gemeente of gemeentelijke dienst	1.891	376	20%	6,6
Gemeenschappelijke regeling	23	4	17%	4,6
Provincie	76	23	30%	7,5
Waterschap	170	21	12%	5,6
Veiligheid	110	26	24%	7,2
Politieorganisatie	88	20	23%	7,1
Defensieorganisatie	22	6	27%	7,6
Onderwijs	286	76	27%	7,7
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	120	30	25%	7,9
Hoger beroepsonderwijs	71	23	32%	7,8
Universiteit of onderzoekinstelling	72	20	28%	7,7
Academisch Ziekenhuis	23	3	13%	6,3
Overige sectoren en onbekend	351	58	17%	6,1
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	127	22	17%	6,4
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	25	8	32%	8,9
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	33	5	15%	5,8
Omroeporganisatie	46	6	13%	5,1
Overige organisatie	120	17	14%	5,6

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

De loonontwikkeling in de (semi-)publieke sector is duidelijk lager dan een jaar ervoor (hoewel in het huidige onderzoek de meeste zorginstellingen niet zijn opgenomen). Tussen 2001 en 2002 lag de gemiddelde loonontwikkeling van topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector op 11,9%, tussen 2002 en 2003 dus op 6,6%. Deze ontwikkeling is nog net iets hoger dan die van drie jaar eerder. Van 1999 op 2000 namen de lonen van topfunctionarissen met gemiddeld 5,3% toe.

Gehanteerde begrippen

Belaste onkostenvergoedingen

Deze bruto vergoeding wordt in de regel forfaitair toegekend en niet op basis van declaratie. Hieronder kunnen vallen de vaste representatievergoeding, ambtstoelagen, de tegemoetkoming voor ziektekostenverzekering en vaste onkostenvergoedingen in verband met het volgen van cursussen, seminars, symposia en congressen, etc.

Functieloon

Functieloon is bruto loon exclusief toelagen, toeslagen en andere vaste vergoedingen zoals vakantiegeld of eindejaarsuitkering.

Jaarloon

In deze rapportage wordt tot het jaarloon gerekend het bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen, maar exclusief belaste onkostenvergoedingen. Daarnaast wordt een tweede loonbegrip gehanteerd (in de bijlagen). Hierbij zijn belaste onkostenvergoedingen ook meegeteld.

Topfunctionarissen

Dit zijn functionarissen die zitting hebben in het hoogst leidinggevende orgaan dat belast is met de dagelijkse leiding van de organisatie. Hieronder vallen de politieke en de ambtelijke leiding, de directie, het dagelijkse bestuur, het managementteam, het college, etc. Hiertoe worden zowel ambtelijke functionarissen als politieke bestuurders (politieke ambtsdragers) gerekend. Ook extern ingehuurd functionarissen (bijvoorbeeld interim-managers) worden meegeteld. Tot de politieke ambtsdragers worden gerekend: ministers, staatssecretarissen, leden van de Eerste en Tweede Kamer, Commissarissen van de Koningin, provinciaal gedeputeerden, burgemeesters, wethouders, dagelijks bestuur waterschappen en voorzitter waterschappen.

Variabele bijzondere beloningen

Variabele bijzondere beloningen betreffen alle door de werkgever toegekende bruto toelagen en toeslagen die per jaar in omvang kunnen verschillen, zoals bonussen, tantièmes, gratificaties, eenmalige uitkeringen, bewust belonen, winstdelingen, etc. Indien deze beloning netto wordt uitgekeerd, dient het bedrag gebruteerd te worden. Uitgesloten zijn afkoopregelingen en eventuele nabetalings.

Vaste bijzondere beloningen

Vaste bijzondere beloningen betreffen alle door de werkgever gegarandeerde bruto toelagen en toeslagen, zoals vakantiegeld, eindejaarsuitkering, vaste persoonlijke toelagen, etc. Indien deze beloning netto wordt uitgekeerd, dient het bedrag gebruteerd te worden.

Bijlagen: gedetailleerde tabellen

Tabel A.1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en sector, 2003

	Totaal	Loon per jaar ^{a)} in euro's			
		60.000 - 100.000	100.000 - 130.000	Meer dan 130.000	Gemid- deld
		Abs.			€
Totaal	3.576	2.792	536	248	89.012
Openbaar Bestuur	2.730	2.335	334	61	82.560
Kerndepartement	118	17	73	28	120.101
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	80	55	21	4	98.173
Agentschap van een ministerie	80	54	20	6	103.016
Rechterlijke Macht	9	3	5	1	107.107
Gemeente of gemeentelijke dienst	2.112	1.978	117	17	77.181
Gemeenschappelijke regeling	30	25	4	1	88.710
Provincie	96	51	43	2	98.533
Waterschap	205	152	51	2	92.838
Veiligheid	127	79	43	5	96.104
Politieorganisatie	97	67	25	5	93.957
Defensieorganisatie	30	12	18	0	103.045
Onderwijs	323	144	79	100	117.005
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	138	84	40	14	102.686
Hoger beroepsonderwijs	76	32	20	24	110.043
Universiteit of onderzoekinstelling	83	28	19	36	121.944
Academisch Ziekenhuis	26	0	0	26	197.586
Overige sectoren en onbekend	396	234	80	82	108.387
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	135	80	28	27	104.100
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	26	11	8	7	120.043
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	37	16	16	5	106.895
Omroeporganisatie	54	28	7	19	114.712
Overige organisatie	144	99	21	24	108.312

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

Tabel A.2

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en organisatieomvang, 2003

	Totaal	Loon per jaar ^{a)} in euro's				Gemiddeld €
		60.000 - 100.000	100.000 - 130.000	Meer dan 130.000	Abs.	
Totaal	3.576	2.792	536	248	89.012	
Minder dan 100 werknemers	481	411	48	22	81.461	
100 - 250 werknemers	1.141	1.050	57	34	76.945	
250 - 700 werknemers	933	790	108	35	87.190	
700 - 2.000 werknemers	644	429	161	54	99.282	
2.000 - 7.000 werknemers	266	81	107	78	122.548	
Meer dan 7.000 werknemers	69	7	37	25	135.090	
Onbekend	42	24	18	0		

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

Tabel B.1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en sector, 2003

	Totaal	Loon (incl. belaste onkostenvergoeding) per jaar ^{a)} in euro's			
		60.000 - 100.000	100.000 - 130.000	Meer dan 130.000	Gemiddeld
		Abs.			€
Totaal	3.576	2.686	567	323	92.200
Openbaar Bestuur	2.730	2.255	359	116	85.786
Kerndepartement	118	13	38	67	128.447
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	80	52	20	8	101.007
Agentschap van een ministerie	80	47	25	8	107.027
Rechterlijke Macht	9	3	5	1	110.285
Gemeente of gemeentelijke dienst	2.112	1.921	167	24	80.410
Gemeenschappelijke regeling	30	25	4	1	89.450
Provincie	96	42	49	5	102.126
Waterschap	205	152	51	2	93.119
Veiligheid	127	75	46	6	98.173
Politieorganisatie	97	63	29	5	96.013
Defensieorganisatie	30	12	17	1	105.155
Onderwijs	323	137	76	110	120.310
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	138	81	39	18	105.707
Hoger beroepsonderwijs	76	29	20	27	113.474
Universiteit of onderzoekinstelling	83	27	17	39	124.291
Academisch Ziekenhuis	26	0	0	26	205.091
Overige sectoren en onbekend	396	219	86	91	111.570
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	135	74	32	29	108.014
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	26	11	5	10	127.196
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	37	15	16	6	109.117
Omroeporganisatie	54	28	7	19	114.845
Overige organisatie	144	91	26	27	111.485

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen en belaste onkostenvergoeding.

^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

Tabel B.2

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonklasse en organisatieomvang, 2003

	Totaal	Loon (incl. belaste onkostenvergoeding) per jaar ^{a)} in euro's				Gemiddeld
		60.000 - 100.000	100.000 - 130.000	Meer dan 130.000	Abs.	
		Abs.			€	
Totaal	3.576	2.686	567	323	92.200	
Minder dan 100 werknemers	481	405	50	26	84.193	
100 - 250 werknemers	1.141	1.035	66	40	80.060	
250 - 700 werknemers	933	764	128	41	89.887	
700 - 2.000 werknemers	644	393	170	81	102.821	
2.000 - 7.000 werknemers	266	60	104	102	127.266	
Meer dan 7.000 werknemers	69	7	30	32	141.312	
Onbekend	42	22	19	1		

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen en belaste onkostenvergoeding.

Tabel C.1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en sector, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling ^{a)}			Gemiddeld
		< 0%	0 - 10%	> 10%	
		Abs.			%
Totaal	3.135	170	2.316	649	6,6
Openbaar Bestuur	2.388	125	1.774	489	6,6
Kerndepartement	92	6	54	32	8,0
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	69	7	45	17	6,5
Agentschap van een ministerie	58	8	34	16	7,6
Rechterlijke Macht	9	0	9	0	4,1
Gemeente of gemeentelijke dienst	1.891	94	1.421	376	6,6
Gemeenschappelijke regeling	23	3	16	4	4,6
Provincie	76	1	52	23	7,5
Waterschap	170	6	143	21	5,6
Veiligheid	110	4	80	26	7,2
Politieorganisatie	88	4	64	20	7,1
Defensieorganisatie	22	0	16	6	7,6
Onderwijs	286	16	194	76	7,7
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	120	7	83	30	7,9
Hoger beroepsonderwijs	71	3	45	23	7,8
Universiteit of onderzoekinstelling	72	6	46	20	7,7
Academisch Ziekenhuis	23	0	20	3	6,3
Overige sectoren en onbekend	351	25	268	58	6,1
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	127	3	102	22	6,4
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	25	2	15	8	8,9
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	33	3	25	5	5,8
Omroeporganisatie	46	7	33	6	5,1
Overige organisatie	120	10	93	17	5,6

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

Tabel C.2

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en organisatieomvang, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling ^{a)}			Gemiddeld
		< 0%	0 - 10%	> 10%	
		Abs.			%
Totaal	3.135	170	2.316	649	6,6
Minder dan 100 werknemers	409	21	313	75	6,3
100 - 250 werknemers	1.046	67	779	200	6,5
250 - 700 werknemers	828	42	624	162	6,8
700 - 2.000 werknemers	526	23	392	111	6,6
2.000 - 7.000 werknemers	221	11	128	82	8,4
Meer dan 7.000 werknemers	64	2	54	8	5,3
Onbekend	41	4	26	11	

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen.

Tabel D.1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en sector, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling (incl. belaste onkostenvergoeding) ^{a)}			Gemiddeld
		< 0%	0 - 10%	> 10%	
		Abs.			%
Totaal	3.135	181	2.315	639	6,7
Openbaar Bestuur	2.388	129	1.784	475	6,5
Kerndepartement	92	9	54	29	8,1
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	69	7	44	18	6,5
Agentschap van een ministerie	58	10	32	16	7,3
Rechterlijke Macht	9	0	9	0	3,7
Gemeente of gemeentelijke dienst	1.891	93	1.434	364	6,5
Gemeenschappelijke regeling	23	3	16	4	4,6
Provincie	76	1	52	23	7,3
Waterschap	170	6	143	21	5,6
Veiligheid	110	4	78	28	7,5
Politieorganisatie	88	3	63	22	7,5
Defensieorganisatie	22	1	15	6	7,3
Onderwijs	286	19	193	74	7,7
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	120	8	84	28	8,0
Hoger beroepsonderwijs	71	3	45	23	8,0
Universiteit of onderzoekinstelling	72	7	45	20	7,7
Academisch Ziekenhuis	23	1	19	3	5,0
Overige sectoren en onbekend	351	29	260	62	6,4
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	127	4	98	25	6,9
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	25	2	14	9	11,5
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	33	3	25	5	5,8
Omroeporganisatie	46	9	31	6	4,8
Overige organisatie	120	11	92	17	5,6

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen en belaste onkostenvergoeding.

^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.

Tabel D.2

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar loonontwikkeling en organisatieomvang, 2002-2003

	Totaal	Loonontwikkeling (incl. belaste onkostenvergoeding) ^{a)}			Gemiddeld
		< 0%	0 - 10%	> 10%	
		Abs.			%
Totaal	3.135	181	2.315	639	6,7
Minder dan 100 werknemers	409	21	310	78	6,6
100 - 250 werknemers	1.046	66	784	196	6,5
250 - 700 werknemers	828	47	621	160	6,7
700 - 2.000 werknemers	526	26	393	107	6,5
2.000 - 7.000 werknemers	221	14	130	77	8,3
Meer dan 7.000 werknemers	64	3	51	10	5,3
Onbekend	41	4	26	11	

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen en belaste onkostenvergoeding.

Tabel E.1

Topfunctionarissen in de (semi-)publieke sector naar looncomponenten en sector, 2003

	Loon (incl. belaste onkostenvergoeding) per jaar ^{a)} in euro's				
	Totaal	Functie- loon	Vaste bijzonde- re belo- ningen	Variabele bijzonde- re belo- ningen	Belaste onkosten- vergoe- ding
	€				
Totaal	92.200	77.839	10.083	1.091	3.188
Openbaar Bestuur	85.786	73.051	8.799	710	3.226
Kerndepartement	128.447	100.551	15.795	3.756	8.346
Hoog college van staat of een dienst van ministerie	101.007	88.832	7.115	2.226	2.835
Agentschap van een ministerie	107.027	87.012	13.759	2.246	4.011
Rechterlijke Macht	110.285	97.416	9.691	0	3.178
Gemeente of gemeentelijke dienst	80.410	68.648	8.151	382	3.230
Gemeenschappelijke regeling	89.450	77.348	10.557	804	740
Provincie	102.126	87.305	10.837	390	3.593
Waterschap	93.119	82.608	8.917	1.313	282
Veiligheid	98.173	78.284	16.510	1.310	2.069
Politieorganisatie	96.013	75.291	17.790	876	2.056
Defensieorganisatie	105.155	87.962	12.372	2.710	2.110
Onderwijs	120.310	97.779	16.315	2.911	3.306
Onderwijs (beroeps- en volwasseneneducatie)	105.707	89.700	11.036	1.950	3.022
Hoger beroepsonderwijs	113.474	94.285	12.569	3.190	3.432
Universiteit of onderzoekinstelling	124.291	96.494	22.995	2.455	2.347
Academisch Ziekenhuis	205.091	154.975	33.959	8.653	7.504
Overige sectoren en onbekend	111.570	94.437	11.789	2.161	3.184
Publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	108.014	89.057	11.507	3.536	3.914
Privaatrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan	127.196	103.437	14.530	2.076	7.153
Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie ^{b)}	109.117	95.417	10.829	650	2.222
Omroeporganisatie	114.845	100.117	13.288	1.307	133
Overige organisatie	111.485	95.473	11.243	1.596	3.174

Bron: BZK, Onderzoek Topinkomens 2004.

^{a)} Bruto functieloon inclusief vaste en variabele bijzondere beloningen en belaste onkostenvergoeding.^{b)} Geen publiekrechtelijke ZBO.